

Yhteenvedo vuoden 2019 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä

Tässä yhteenvedossa on listattu arviointikertomuksen tiivistelmässä esiintuodut aiheet (kohdat 1- 17). Selvitykset tiivistelmäkohtiin sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin on kirjoitettu ao. kohtien jälkeen.

Yhteenvedon lopussa ovat tarkastuslautakunnan sitoviin tavoitteisiin saadut selvitykset sekä muut arviointikertomukseen saadut selvitykset.

Arviointikertomuksen tiivistelmän huomioihin sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin esitetään annettavaksi seuraavat selvitykset

Tarkastuslautakunta:

1. Vuonna 2019 Vantaan, kuten lähes koko kuntakentän, taloudellinen tilanne heikkeni. Kaupungin tilinpäätös oli tappiollinen ja lainakanta kasvoi. Tilikauden tulos oli selvästi heikempi kuin alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin. Vuoden aikana taloudellisen tilanteen heikkenemiseen kaupungissa reagoitiin talousarviomuutoksilla ja muutetun talousarvion raameissa pysyttiin. Tilinpäätöksen tulosta osaltaan heikensi verohallinnon verokorttiuudistuksen ennakonpidätystavan muutos, jonka vuoksi ennakkoveroja kertyi kaikille kunnille arvioitua vähemmän. Lopullisesti kertymävaje korjaantuu vasta vuoden 2020 kesällä verotuksen valmistuessa. Samalla kaupungin asukasluku kasvoi edelleen voimakkaasti. Rakentaminen jatkui vielä vilkkaana ja asuntoja valmistui yli 5 000. Tosin rakentaminen alkoi loppuvuodesta hiipua ja myös kaupungin maanmyyntitulot jäivät selvästi tavoitellusta.

Selvitykset kohtaan 1 sekä johtopäätöksiin s. 18, 23 ja 27:

Talous ja strategia

Vantaan vuoden 2019 tilinpäätös muodostui ennakoitua huonommaksi vuosikatteen ollessa 49,1 milj. euroa ja tilikauden tuloksen päättyessä 62,6 milj. euroa alijäämäiseksi. Toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion 10,0 milj. eurolla, erityisesti maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan ennakoitua suurempien kuntatekniikan keskuksen sopimustuottojen takia. Toimintakulut alittivat muutetun talousarvion 17,0 milj. eurolla, syynä erityisesti henkilöstökulujen sekä avustuskulujen talousarviota pienemmät toteutuneet tasot.

Vuoden 2019 verotulot ylittivät muutetun talousarvion 4,6 milj. eurolla ja valtionosuudet 2,3 milj. eurolla. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna verotulot kuitenkin alittuivat 33,4 milj. euroa verokorttiuudistuksen ennakonpidätystavan muutoksen vuoksi. Rahoitustuottoja ja -

kuluja toteutui vuonna 2019 yhteensä 27,1 milj. euroa, talousarviossa yhteenlasketuiksi rahoitustuotoiksi ja -kuluiksi oli arvioitu 26,1 milj. euroa. Poistoja ja arvonalentumisia toteutui vuonna 2019 115,2 milj. euroa, joka oli 2,5 milj. euroa talousarviossa arvioitua vähemmän.

Muutetun talousarvion bruttoinvestointimenoiksi muodostui 169,0 milj. euroa. Vuoden 2019 toteutuneet bruttoinvestointimenot olivat yhteensä 157,6 milj. euroa jääden 11,4 milj. euroa alle muutetun talousarvion erityisesti uudis- ja korjausrakentamisen toteutusajankohtien siirtymisen sekä toteutuneiden hankkeiden ennakoitua pienempien kustannusten vuoksi. Talousarviossa 2019 varauduttiin 57,7 milj. euron nettolainanottoon. Vuoden 2019 hyvästä kassatilanteesta johtuen kaupungin pitkäaikainen lainakanta kasvoi vuoden 2019 aikana kuitenkin vain 17,7 milj. eurolla. Vantaan asukasluku kasvoi vuonna 2019 yhteensä 5 609 hengellä.

Kaupunkiympäristön toimiala

Maanmyyntitulo jäi vuoden 2019 osalta saavuttamatta markkinakysynnän heikkenemisen johdosta. Myytävää tonttivarantoa ja tehtyjä tonttien varauspäätöksiä oli riittävästi asetettuun tavoitteeseen nähden. Hankkeet eivät kuitenkaan lähteneet kysynnän puutteen johdosta liikkeelle ja vuoden aikana suuri osa varauksista jatkettiin 2020 puolelle.

Kasvupalvelut

Asukaspalvelut (sis. työllisyyspalvelut) teki vuonna 2019 hyvän taloudellisen tuloksen. Pysyttiin talousarvion raameissa ja onnistuttiin työllisyyden hoidossa erinomaisesti siten, että työmarkkinatuen kuntaosuus alitti talousarvion tuoden säästöjä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että väestönkasvu on huomioitu toimialan talousarviossa. Vuonna 2019 toimiala pysyi muutetun talousarvion raameissa.

Kaupunkikulttuurin toimiala

Kaupunkikulttuuri toteaa, että väestönkasvu ja sen aiheuttamat palvelutarpeen kasvu on huomioitu toimialan talousarviossa. Vuonna 2019 toimiala pysyi muutetun talousarvion raameissa.

Toimialan investointiesitykset johtuvat kaupungin poikkeuksellisen voimakkaasta kasvusta, joka edellyttää uusien palvelurakennusten rakentamisesta sekä uusille että tiivistyville asuinalueille. Lisäksi usean toimitilan kohdalla korjausrakentamisen tarve on kasvanut ja kumuloituu nyt lähivuosina, johtuen mm. kiinteistöjen ylläpidon mukaisen elinkaarikorjausten ja aiempien vuosien matalan investointitason aiheuttamista tarpeista.

Tarkastuslautakunta:

2. Kaupungin valtuustokauden strategian 2018–2021 keskeisinä tavoitteita ovat kaupungin talouden tasapainosta huolehtiminen, kaupungin tiivistäminen, elinvoiman ja vetovoiman parantaminen, asukkaiden hyvinvoinnista huolehtiminen sekä palveluiden kehittäminen uudistavalla ja osallistavalla otteella.

Myönteisenä kehityksenä voidaan todeta, että tarkastuslautakunnan kaupunginvaltuutetuille suorittaman kyselyn perusteella Vantaalla erityisesti tavoitteiden yhteys kunnan strategiaan oli noussut merkittävästi. Toinen merkittävä kohoaminen oli tapahtunut väittämän ”koen voivani vaikuttaa tavoitteiden asettamista koskevassa päätöksenteossa” kohdalla, sillä Vantaalla kohonnut muutosprosentti oli korkein kyselyyn osallistuneista kaupungeista.

Strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi valtuusto asettaa vuosittain sitovat tavoitteet. Kaupunginhallituksen raportoinnin mukaan sitovista tavoitteista oli toteutunut täysin 19, osittain 10 ja 3 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Yksi tavoite ei ollut arvioitavissa. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kuuden tavoitteen toteumasta ja lisäksi yhden tavoitteen osalta huomautettiin tavoitteen mittarista. Vuosien 2018-2019 strategisista vuositavoitteista oli raportoinnin mukaan toteutunut kokonaan tai osittain noin 86 prosenttia. Kehitys- kohteeksi tavoitteiden osalta on tarkastuslautakunta nostanut erityisesti tavoitteiden raportoinnin selkeyden ja täsmällisyyden parantamisen.

Selvitykset kohtaan 2 sekä suosituksiin s. 11-12:

Talous ja strategia

Tavoitteiden raportoinnin selkeyttä ja täsmällisyyttä kehitetään myös jatkossa. Jo tavoitteita ja mittareita valmisteltaessa on syytä myös jatkossa varmistaa, että tavoite, mittari ja siten myös raportointi kohtaavat eli mittari mittaa oikeaa asiaa tavoitteen seurannan kannalta ja raportointi vastaa mittaria.

Tavoitteiden ja tulokorttien valmistelun ja raportoinnin tueksi on otettu käyttöön järjestelmä (Targetor Pro). Strategiatyöväline tukee myös osaltaan tavoitteiden ja mittarien valmistelun yhdenmukaistamista ja se auttaa myös raportoinnin selkeyden ja täsmällisyyden kehittämisessä.

Esimerkiksi niiden tavoitteiden kohdalla, joilla on useampi mittari, voidaan seurata erikseen kunkin mittarin toteumaa. Yhteinen valmistelualusta mahdollistaa vertaisoppimisen näkökulmasta entistä helpomman kaupungin tavoitteiston ja tulokorttien tarkastelun organisaation eri osien välillä.

Kasvupalvelut

Strategisten tavoitteiden mittarien kehittäminen on jatkuvaa työtä, ja toisinaan mittarin toimimattomuus havaitaan vasta, kun aikaa kuluu tai mittari ei enää täytä tehtäväänsä toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten takia.

Virkamiehet ja valmistelijat eivät kuitenkaan voi muuttaa valtuuston hyväksymiä tavoitteita kesken valtuustokauden. Sitovat tavoitteet mittareineen vahvistetaan vuosittain, mikä antaa hiukan joustovaraa.

Se, ettei tavoitetta saavuteta, ei välttämättä kerro toiminnan epäonnistumisesta. Syy voi olla myös vääränlaisessa tai väärin asetetussa mittarissa. Joillekin tavoitteille on vain erittäin haastavaa löytää sopivaa ja napakkaa, luotettavaa mittaria. Mikäli mittarointi vaatii monimutkaista selvitystyötä, se yleensä vaatii myös rahaa, jota siihen ei ole välttämättä olemassa. Joskus hyvätkin aikeet mitata jotain asiaa kilpistyvät resurssien puutteeseen. Luonnollisesti vuosittain käydään läpi syitä, miksi jokin tavoite jää saavuttamatta.

Esim. Työttömyys Vantaalla laskee ei ole yksinkertainen mittarina, sillä Vantaa kaupunkina ei ole yksin vaikuttamassa työttömyyden kehittymiseen. Toisin sanoen, mittaamme työttömyyttä, vaikka teemme työllisyyden hoitoa. Työttömyyden juurisyihin työllisyyspalveluilla sen sijaa on hyvin vähän, jos mitään vaikutusvaltaa. Palveluyksikön kannalta työttömyysastetta mielekkäämpää olisi mitata jotain heidän toimintaansa perustuvaa, mitattavaa asiaa. Sellaista, johon palveluyksikkö voi vaikuttaa.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että huomioi jatkossa tarkemmin useamman mittarin sisältävän tavoitteen raportoinnissa tarkastuslautakunnan suosituksen merkintätavasta. Suosituksen mukainen mittarikohtainen merkintätapa on jo käytössä tavoitteiden raportointiin tarkoitettussa Targetor-järjestelmässä, mutta tilinpäätökseen on raportoitu aiemmin vain koko tavoitteen toteutuminen.

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimiala pyrkii parantamaan tavoitteiden mittareita, jotta toteutumista olisi helpompi arvioida.

Kaupunkikulttuurin toimiala

Kaupunkikulttuuri toteaa, että huomioi jatkossa tarkemmin useamman mittarin sisältävän tavoitteen raportoinnissa tarkastuslautakunnan suosituksen merkintätavasta. Suosituksen mukainen mittarikohtainen merkintätapa on jo käytössä tavoitteiden raportointiin tarkoitettussa TargetorPro-järjestelmässä, mutta tilinpäätökseen on raportoitu aiemmin vain koko tavoitteen toteutuminen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Tarkastuslautakunnalla on huomautettavaa tai se on eri mieltä kahden sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle vastuutetun v. 2019 sitovan tavoitteen raportoinnista:

- Tavoite 12.3 Nykyistä suurempi osa ikääntyneistä asuu kotona (toimiala raportoinut osittain toteutuneeksi).
- Tavoite 16.1 Uuden asiakas- ja potilastilastojärjestelmän onnistunut käyttöönotto (toimiala raportoinut kokonaan toteutuneeksi).

Tavoitteen 12.3 osalta tarkastuslautakunta toteaa: ”Raportoinnin mukaan omassa kodissa kotihoidon turvin tai ilman palveluja asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus oli 93,2 prosenttia vuonna 2019. Vaikka määrä oli hieman noussut, tavoitearvoa ei saavutettu ja tavoite ei toteutunut lainkaan.”

Tavoitteen 16.1 osalta tarkastuslautakunta toteaa: ”Raportoinnissa todetaan, että osa järjestelmän toiminnallisuudesta siirtyi käyttöön otettavaksi vuoden 2020 puolella ja järjestelmän korjaukset ja optimointi jatkuvat edelleen. Tarkastuslautakunta toteaa, että raportoinnin perusteella käyttöönotto ei kokonaisuudessaan toteutunut aikataulun mukaan ja tavoite toteutui näin osittain.”

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, toimialan tulkinnat tavoitteiden saavuttamisen asteesta ovat olleet liian suotuisat. Määrälliset tavoitteet ovat helposti mitattavia ja seurannan kannalta selkeitä, mutta kunnianhimoisesti asetettuina myös hyvin vaativia yksiselitteisyydessään. Apotti-tavoitteen osalta toimiala oli arvioinut tavoitteen toteutuneeksi perustuen kahteen onnistuneeseen käyttöönottoon v. 2019 aikana, mutta kuten arviointikertomuksessa todetaan, käyttöönotto ei ole toteutunut kokonaisuudessaan ja tavoite toteutui siltä osin vain osittain.

Toimiala tarkastelee jatkossa entistä kriittisemmin toteutumisarvioitaan tilanteessa, jossa kehitys toivotun suuntaista, mutta asetettu täsmällinen tavoite jää saavuttamatta.

Tarkastuslautakunta:

3. HSL otti vuonna 2019 käyttöön uuden vyöhykejärjestelmään perustuvan hinnoittelun. Kuntayhtymän talous toteutui talousarviota positiivisempana ja asiakastyytyväisyys näyttää pienen notkahduksen jälkeen olevan hyvällä tasolla.

Selvitykset kohtaan 3:

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Tarkastuslautakunta:

4. Vantaa vaikuttaa joukkoliikenteeseen omistajaohjauksen keinoin sekä antamalla lausuntonsa HSL:n suunnitelmista ja osallistumalla erilaisiin seudullisiin yhteistyö- ja seurantaryhmiin. Linjastosuunnitelmissa ja linjojen kehittämisessä huomioidaan kaupungin tarpeita ja kehittyminen. Tällä hetkellä suunnitteilla oleva Vantaan ratikka tulee toteutuessaan olemaan Vantaalla kehäradan jälkeen suurin yksittäinen joukkoliikenteeseen vaikuttava yhteys.

Selvitykset kohtaan 4:

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Tarkastuslautakunta:

5. Vantaan Energia Oy:n tavoitteena on luopua kivihiilen käytöstä energiantuotannossa vuonna 2022. Merkittävä käytännön toimenpide tavoitteen saavuttamiseksi on yhtiön nykyisen jätevoimalan suunniteltu laajennus, jonka jälkeen voimala voisi hyödyntää myös yrityssektorin kierrätettäväksi kelpaamatonta materiaalia. Yhtiön tavoite kivihiilen käytöstä luopumisesta tukee myös Vantaan kaupungin strategista tavoitetta Vantaan hiilineutraalisuuden saavuttamisesta vuoteen 2030 mennessä.

Selvitykset kohtaan 5:

Ei lisättävää.

Tarkastuslautakunta:

6. Terveystieteiden sähköisten asiointipalvelujen saatavuutta tarkasteltiin pääkaupunkiseudun kaupunkien ja HUSin tarkastustoimien yhdessä toteuttamassa arvioinnissa. Sähköinen asiointi kehittyy vauhdilla, mutta perinteisten palvelukanavien tarve on selvästi yhä olemassa. Vantaan osalta sähköiset terveyspalvelut ja niiden jatkokehittäminen nojaavat pitkälti Apotin Maisa-asiakasportaaliin.

Selvitykset kohtaan 6 sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin s. 40-41:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Kaupungin tulee huomioida sähköisten palveluiden saatavuus saavutettavuusdirektiivin mukaisesti siten, että kuka tahansa voisi niitä käyttää ja ymmärtää, mitä niissä sanotaan. Esimerkkejä huomioitavista ryhmistä ovat autismikirjon ihmiset, ruudunlukijan käyttäjät, heikkonäköiset, ihmiset, joilla on motorisia rajoitteita, kuurot ja kuulovammaiset, lukivaikeuksia omaavat. Kaupungin

nettisivu-uudistuksessa saavutettavuuteen ja löydettävyyteen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota.

Apotin Maisan sivustolta löytyy saavutettavuusseloste. Myös Apotin omistajaorganisaatiot pyrkivät takaamaan Maisa-palvelun saavutettavuuden EU:n saavutettavuusdirektiivin ja lain digitaalisten palveluiden tarjoamisesta mukaisesti.

Apottia koskevat palautteet käydään läpi ja analysoidaan ensin Vantaan digitaalisissa palveluissa. Palautteisiin pyritään reagoimaan mahdollisimman ripeästi ja asiakasvastausten selkeyteen panostetaan. Mikäli palautteen käsittely edellyttää lisäselvityksiä, annetaan asiakkaalle ohjeet jatkotoimenpiteitä varten. Vantaan palveluita koskevat hyödylliset toiminnalliset muutokset pyritään toteuttamaan saman tien. Teknistä muutosta edellyttävät havainnot ja ehdotukset käsitellään yhdessä toimittajan kanssa. Siinä yhteydessä arvioidaan, mikä niiden toteutuskelpoisuus, mahdollinen tekninen ratkaisu ja toteutusaikataulu olisi. Toteuttamiskelpoiset ideat päätyvät usein tuotekehitysjonoon.

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, sähköisten kanavien käyttöönotto ei välttämättä poista, korvaa tai vähennä muuta tekemistä. Perinteisten palvelukanavien, kuten puhelimen tai kirjepostin välityksellä ja kasvokkain tapahtuvien kontaktien mahdollisuutta ylläpidetään terveyspalveluissa jatkossakin.

Tarkastuslautakunta:

7. Elinkeinopalvelujen keskeisiä toteutuneita tavoitteita olivat kaupungin elinvoima- ja vetovoimaohjelman valmistuminen ja sen toteutuksen käynnistyminen sekä eri alojen klusteritoiminnan (muun muassa ruokaklusteri, kiinteistöklusteri ja läpileikkaavana teemana klustereissa kiertotalous) eteenpäin vieminen. Lisäksi painopistealueena olleen Vantaan kansainvälisen houkuttelevuuden lisäämiseksi tehtiin useita toimenpiteitä. Tavoitteet ovat vaikutuksiltaan pitkäkestoisia ja niillä luodaan pohjaa kaupungin elinvoiman positiiviselle kehitykselle tulevaisuudessa. Elinvoima- ja vetovoimaohjelman toteuttaminen jatkuu vuosina 2020–2021 ja tulosalue on keskeisessä asemassa sen toteutuksessa.

Selvitykset kohtaan 7:

Elinkeinopalvelut

Ei lisättävää.

Tarkastuslautakunta:

8. 6Aika-strategia on kuuden suurimman kaupungin yhteinen kaupunkikehittämisen strategia, jota toteutetaan useiden kehittämisprojektien avulla. Yritykset ovat vahvasti

mukana projekteissa ja kaupunkeja käytetään uusien innovaatioiden kehitys- ja kokeiluympäristönä ja tätä kautta pyritään synnyttämään uutta liiketoimintaa, uutta osaamista ja työpaikkoja. 6Aika-strategiaan osallistuminen on tuonut Vantaan kaupungille arvokasta lisäkokemusta projektien kautta tehtävästä kehittämistyöstä ja vahvistanut projektiosaamista kaupunkiorganisaatiossa. Samalla on luotu kaupungin ja yritysten yhteistyöllä uudenlaista yhteiskehittämisen toimintamallia.

Selvitykset kohtaan 8:

Elinkeinopalvelut

Ei lisättävää.

Tarkastuslautakunta:

9. Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos saavutti kaupungin asettamat talousarvion sitovat tavoitteet. Toiminta on kustannustehokasta ja henkilöstön hyvinvointi on alan vertailussa hyvällä tasolla. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteita ei ole pystytty kaikkialla 1-luokan riskiruuduissa saavuttamaan. Toimintavalmiusaikaan vaikuttaa osaltaan suurten valtaväylien ruuhkautuminen.

Selvitykset kohtaan 9 ja suositukseen s. 57:

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos:

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos jakaa pääosin tarkastuslautakunnan pelastuslaitosta koskevat johtopäätökset. Liikenteen ruuhkautuminen on vain yksi pelastustoimen toimintavalmiuteen vaikuttavista seikoista, joka näin arviointikertomukseen kirjattuna saa suhteettoman suuren merkityksen.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastustoimien palvelutasopäätöksen 2021-2024 valmistelussa on otettu huomioon I-riskialueen toimintavalmiuden puutteet.

Palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelmassa esitetään toimenpiteet, miten toimintavalmiuden puutteisiin voidaan vastata. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokunta käsittelee Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen 2021-2024 joulukuun kokouksessa.

Tarkastuslautakunta:

10. Kaupunkisuunnittelun tulosalueella on merkittävä rooli kaupunkiympäristön rakentumisessa. Vuonna 2019 kaavoituksella tiivistettiin kaupunkirakennetta ja tätä kautta pyrittiin lisäämään kaupungin keskustojen ja koko kaupungin elinvoimaa pitäen samalla huolta luontoarvojen säilyttämisestä. Vuonna 2019 saatiin valmisteltua uusi yleiskaava ja kaava on nyt luonnosvaiheessa. Kaavalla haetaan ratkaisuja kaupungin voimakkaaseen

kasvuun. Kaavassa ohjataan kasvua pitkälti nykyiseen rakenteeseen sitä uudistaen ja samalla luontoarvoja säästäen.

Selvitykset kohtaan 10 sekä suositukseen s. 63:

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Tarkastuslautakunta:

11. Kuntatekniikan keskuksen talouden tavoitteet toteutuivat sekä käyttötaloudessa että investoinneissa. Hiilineutraalisuustavoitetta toteutetaan resurssiviisauden tiekartan mukaisesti.

Selvitykset kohtaan 11:

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Tarkastuslautakunta:

12. Varikolla hoidetaan keskitetysti kaupungin ajoneuvo-, kone- ja lisälaittekaluston hankinta ja hallinnointi. Keskittämisen ansiosta kaupungilla on yhtenäiset toimintatavat ajoneuvokalustoaan koskevissa asioissa. Jatkossa yhtenä isona haasteena on saada muutettua resurssiviisauden tiekartan tavoitteen mukaisesti kaikki kaupungin ajoneuvot vaihtoehtoisia polttoaineita/käyttövoimaa käyttäviksi. Varikolla on jo aloitettu toimenpiteet ajoneuvokaluston päästöjen pienentämiseksi ja tavoitteen saavuttamiseksi.

Selvitykset kohtaan 12 sekä suositukseen s. 69:

Kaupunkiympäristön toimiala

Varikko seuraa tiivistä ajoneuvokaluston kehitystä ja edistää aktiivisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintaa ja käyttöönottoa. Kaupunki siirtyy käyttämään dieselkäyttöisissä ajoneuvoissaan uusiutuvaa biodieseliä, mikä alentaa tuntuvasti kaupungin ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjä. Raskaan kuorma-autokaluston uusiutuvan biodieselin käyttöä pyritään laajentamaan noin puoleen kaupungin käyttämästä dieselistä sitä mukaa kun polttoaineen saatavuus paranee. Muutoksella saadaan alennettua kaupungin hiilidioksidipäästöjä lähes 770 000 hiilidioksidiekvivalenttonnia vuodessa.

Raskaan kaluston globaaleilta valmistajilta ei toistaiseksi löydy vaihtoehtoisia polttoaineita käyttävää kalustoa tai tarjontaa on hyvin kapeaa, toisin kuin linja-autojen osalta, mutta lisääntyvän kysynnän uskotaan lisäävän myös tarjontaa. Syyskuussa 2020 kaupunki on

allekirjoittamassa Päästötön työmaa - Kestävien hankintojen green deal –sopimuksen, joka osaltaan tuo asiaan ryhtiä ja lisää näkyvyyttä.

Tarkastuslautakunta:

13. Maankäytön talous- ja hallintopalvelujen tulosalueella on tärkeä tukirooli koko toimialan toiminnassa. Tulosalueella on muun muassa valmisteltu koko toimialan digisuunnitelmaa ja kehitetty toimialan talousprosesseja pyrkien parantamaan etenkin talouden ennustettavuutta. Koko kaupungin kannalta tärkeä toimenpide on ollut sisäilmakorjauksiin ja sisäilma-asioihin liittyvän viestinnän lisääminen ja kyseisen viestinnän ajantasaisuuden parantaminen.

Selvitykset kohtaan 13:

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimialan yhteistä digisuunnitelmaa on täydennetty osaamiskartoituksella. Näin pyritään vahvistamaan toimialan sisäistä yhteistyötä ja osaamisen jakamista, sekä lisäämään henkilökunnan osaamista räätälöidyillä koulutuksilla.

Sisäilma- ja rakennetutkimukset tehdään koko rakennuksessa, joten rakennusten kunto ja korjaustarpeet saadaan selville kattavasti. Luotettavien tutkimustulosten perusteella on helppoa tiedottaa käyttäjille tilanteesta. Kun sisäilmahaittojen syyt ovat löytyneet, käyttäjien huoli on vähentynyt. Vuoden 2019 aikana tehtiin sisäilmatutkimuksista ja -korjauksista 145 sisäilmatiedotetta kaikkiaan 80 kohteeseen. Oppilaitosten ja päiväkotien tiedotteet julkaistaan Vantaa.fi-sivustolla. Kaupunkitasoisia sisäilmatiedotteita julkaistiin kahdeksan kappaletta. Tiedotteita tekevät tilakeskuksen sisäilma-asiantuntijat ja sisäilmatiedottaja.

Keväällä 2019 julkaistiin ja uutisoitiin kuntien sisäilmaverkoston ohjeistus ja Sisäilmayhdistyksen suositus ilmanvaihdon käyntiajoista, joita myös Vantaa noudattaa.

Kaupunki selvitti kesällä 2019 uusien määräysten mukaisesti työpaikkojensa radonmittaustarpeen ja teki suunnitelman yli 250 rakennuksen mittauksista. Mittauksista tiedotettiin laajasti sekä ulkoisessa että sisäisessä tiedotuksessa. Mittaushanke kestää suunnitelman mukaan kolme vuotta.

Tarkastuslautakunta:

14. Kiinteistöt ja asuminen -tulosalueen toiminta auttaa osaltaan luomaan edellytyksiä kaupungin tasapainoiselle rakentumiselle. Tulosalue oli edistämässä useita tavoitteita, joilla toteutetaan pitkävaikutteisesti kaupungin kehitystä. Näistä tavoitteista kaupungin maanmyyntitavoitteesta jäätii heikentyneen markkinatilanteen vuoksi, mutta

maankäyttökorvaukset ja maanvuokratulot kasvoivat edelleen. Alueellisen segregaaation estämisen kannalta voidaan positiivisena nähdä vuonna 2019 uusien asuntojen hallintamuotojen tasainen jakauma: omistusasuntoja 49 prosenttia ja vuokra-asuntoja 51 prosenttia. Tulosalue on myös mukana Vantaan resurssiviisauden tiekartan toteutuksessa, jota se on tukenut muun muassa edellyttämällä tontinluovutusehdoissa entistä energiatehokkaampaa rakentamista.

Selvitykset kohtaan 14 sekä suositukseen s. 74:

Kaupunkiympäristön toimiala

2018 Valtuuston hyväksymä Vantaan maa- ja asuntopoliittiset linjaukset on ollut erinomainen lähtökohta osaltaan toteuttaa kaupungin pitkjänteistä kehitystä. Näistä linjauksista systemaattisesti kiinnipitäminen on täysin oleellista jatkossakin, jotta esimerkiksi asuntojen hallintamuotojen tasaisesta jakaumasta voidaan pitää jatkossakin kiinni. Maanvuokratulojen systemaattinen nostaminen on yksi keino tasapainottaa kaupungin helposti ennustettavaa tulopuolta, kun maanmyyntitulot ovat markkinakysynnän varassa ja tämän johdosta vaikeasti ennustettavissa.

Tarkastuslautakunta:

15. Tikkurilan päiväkodin pintamateriaaleihin, ilmanvaihtoon ja akustiikkaan kiinnitettiin paljon huomiota ja rakentaminen tehtiin sääsuojatusti. Kolmikerroksinen rakennus on tehty tavoitellen tilojen muuntojoustavuutta. Rakennushankkeen loppukustannusennuste näyttäisi jäävän alle tavoitehinnan. Päiväkodissa otettiin käyttöön kokeiluna kahden johtajan malli, jossa pedagogiikan ja asiakkuuksien johtaminen on eriytetty henkilöstön, talouden ja tukipalveluiden johtamisesta.

Selvitykset kohtaan 15 sekä johtopäätöksiin s. 75-77:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että Tikkurilan päiväkodissa vakinaistettiin 1.8.2020 alkaen kahden päiväkodin johtajan malli.

Tikkurilan päiväkodin johtamisen pilottia arvioitiin henkilöstölle suunnatulla Webropol-kyselyllä, Tikkurilan päiväkodin johtajien Swot-analyysillä sekä varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Kahden päiväkodin johtajan mallin todettiin vahvistavan niin toimintayksikön pedagogiikan toteutumista, asiakastyötä, henkilöstön tukemista palvelussuhdeasioissa, talousjohtamista kuin yhteistyötä tukipalveluiden kanssa suuressa toimintayksikössä. Hyvien kokemusten perusteella varhaiskasvatuksen johtoryhmä päätti, että toimintamalli otetaan varhaiskasvatuksessa käyttöön suurissa, yli 250 paikkaisissa päiväkodeissa.

Kaupunkiympäristön toimiala

Tikkurilan päiväkotia valmistui hieman tavoiteaikataulusta myöhässä syksyllä 2019. Muilta osin hankkeelle asetetut tavoitteet saavutettiin. Tavoitehintaa alittui noin 10 %:lla tiukalla suunnittelun ja toteutuksen ohjauksella.

Tarkastuslautakunta:

16. Tarkastuslautakunta käsitteli tehostetun palveluasumisen valvontaa vuoden 2018 arviointikertomuksessaan ja jatkoi nyt seurannalla, miten valvonnassa on edetty vuoden 2019 aikana. Valvontaa tehostettiin ja erityisasumisen yksikkö teki jokaiseen oman toiminnan yksikköön ja ostopalveluyksikköön ennalta ilmoittamattoman valvontakäynnin vuoden aikana.

Selvitykset kohtaan 16 sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin s. 78-79:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, valvontaa on vuoden 2019 aikana tehostettu esimerkiksi lisäämällä ennalta ilmoittamaton valvontakäynti kaikkiin erityisasumisen yksiköihin, ja erityisasumisen oma laadunvalvonta pystyy reagoimaan tilanteisiin nopeasti. Valvonnasta myös raportoitiin kuukausittain sosiaali- ja terveyslautakunnalle.

Tarkastuslautakunta:

17. Omaishoidon tuki turvaa monessa tilanteessa asiakkaan kotona asumisen edellytyksiä ja on myös inhimillinen vaihtoehto, edellyttäen, että omaishoitajien riittävästä tuesta huolehditaan. Vuoden 2019 asiakaskyselyssä esiin nousseisiin parannuskohteisiin kannattaa panostaa.

Selvitykset kohtaan 17 sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin s. 84:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, vuoden 2019 aikana toteutetun asiakaskyselyn perusteella omaishoitajan vapaita pidettiin tärkeimpänä tukimuotona ja ikääntyneiden omaishoitajien osalta omaishoidon tuen vapaiden käyttöprosentti on korkea. Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lapsiperheiden osalta vapaiden pitäminen on vähäisempää, ja heille sopivia lyhytaikaishoidon paikkoja on vähän. Vanhus- ja vammaispalveluissa lähdetään lisäämään vammaisten lyhytaikaishoidon paikkoja omaan toimintaan kuusi (6) kappaletta. Palveluohjausta tehostetaan omaishoitajien vapaapäivien käytön kannustamiseksi, erilaisia vaihtoehtoja löytyy myös lapsiperheille.

Vantaalaisille omaishoidon tuen asiakkaille on avattu Facebook-sivusto, jota kautta voidaan tiedottaa ja kehittää uudenlaista palveluohjausta asiakkaille. Asiakasohjeita selkokielistetään ja käännetään mahdollisuuksien mukaan eri kielille.

Omaishoidon tuen tarpeen ennakointiin pyritään panostamaan talousarviovalmistelussa; palvelutarpeen kasvun ennakointi on haastavaa vakavien sairastumisten ja vammautumisten osalta. Seuraamme omaishoidon tuen määrärahojen käyttöä tehostetusti vuonna 2020.

Sitovat tavoitteet

Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2019 tavoitteiden toteutumisesta

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 1.1 Hallittu käyttötalouden menokehitys

<u>Arviointikriteeri</u>	<u>Tilinpäätöksen raportointi</u>	<u>Tarkastuslautakunnan arvio</u>
<u>Toimintamenojen kasvu on talousarvion 2019 mukainen.</u>	<u>Tavoite toteutui osittain.</u>	<u>Tavoite ei toteutunut lainkaan.</u>

Toimintamenojen kasvuksi alkuperäisessä talousarviossa oli arvioitu 6,2 prosenttia vuoden 2018 tilinpäätöksen nähtä. Toteutunut kasvu oli 6,7 prosenttia. Muutetussa talousarviossa menokasvuksi arvioitiin 7,8 prosenttia vuoden 2018 tilinpäätöksen nähtä. Vaikka muutetun talousarvion raameissa pysyttiin, tarkastuslautakunta katsoo, että tavoite koski nimenomaan alkuperäistä talousarviota, jolloin tavoite ei toteutunut lainkaan.

Talous ja strategia vastaus:

Tarkastuslautakunnan tulkinta otetaan huomioon vuoden 2020 raportoinnissa.

Kaupunkikulttuurin toimialan vastaus:

Kaupunkikulttuuri toteaa, että toimialan lisätalousarviotarpeet muodostuvat vuosittain valtaosin budjetoimattomien kehittämishankkeiden aiheuttamista tuloista ja menoista. Hankekokonaisuuden vaikutuksia pyritään ennakoimaan talousarviovalmistelussa mahdollisimman tarkasti. Lisätalousarviomenettely mahdollistaa vuoden aikana avautuvat ennakoimattomat rahoitusmahdollisuudet.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 4.1 Vantaa on hiilineutraali vuonna 2030

<u>Arviointikriteeri</u>	<u>Tilinpäätöksen raportointi</u>	<u>Tarkastuslautakunnan arvio</u>
Kasvihuonekaasupäästöt ovat 0,927 miljoonaa ekvivalenttitonnia vuonna 2018.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan, koska tavoitearvoa ei saavutettu.

Kasvihuonekaasupäästöt olivat raportoinnin mukaan 1 068 miljoonaa ekvivalenttitonnia vuonna 2018. Vaikka päästöt olivat vähentyneet lähtötasosta, tavoitearvoa ei saavutettu ja tavoite ei näin toteutunut lainkaan.

Kaupunkiympäristön toimialan vastaus:

Kasvihuonekaasupäästöt 0,927 miljoonaa ekvivalenttitonnia on kirjattu tarkastuskertomuksessa vuoden 2018 tavoitteeksi. Kriteeri (0,927) on vuoden 2019 tavoite, ei vuoden 2018. Vuoden 2018 luku (1,078) on lähtötaso vuodelle 2019. Sitovien tavoitteiden taulukossa tavoitetason 2019 kohdalla sulussa mainittu vuosi 2018 tarkoittaa, että siihen vuoteen verrataan.

Kasvihuonekaasujen lähtötaso vuonna 2018 oli 1,078 miljoonaa ekvivalenttia. Vuoden 2019 päästöt olivat 0,982 miljoonaa ekvivalenttia eli tavoitetaso toteutui täysin.

HSY:n lopulliset laskemat valmistuivat toukokuussa 2020 ja niiden mukaan vuoden 2019 kasvihuonekaasupäästöt olivat 0,982 milj. ekvivalenttitonnia eli asetettu tavoite (0,927) vuodelle 2019 ylitettiin. Tavoitteena oli -7% vähenemä, mutta se oli eduksemme -9%.

HSY:n lopullisten laskemien mukaan tavoite toteutui täysin. Vielä alkuvuonna arvioimme, että tavoite toteutuisi vain osittain.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 6.1 MAL-tavoitteet toteutuvat ja uusi MAL-sopimusesitys valmistuu

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Toteutetaan Helsingin seudulla sovittu asuntotuotantomäärä, ottaen huomioon perheasuntojen tarve. MAL tavoitteet: Asumisen kerrosalaa vuosittain 266 250 km². Uusia asuntoja: 2 400/vuosi. Uudispientaloja luvitetaan 450/vuosi.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite toteutui osittain, mutta mittarointiin huomauttamista.

Tarkastuslautakunta on samaa mieltä tavoitteen toteutumisarvioista. Vaikka asumisen kerrosalaa valmistui tavoitetta vähemmän, asuntoja valmistui selvästi tavoitetta enemmän, joten tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi. Tavoitteena oli MAL- tavoitteiden toteuttaminen, mutta mittariksi oli otettu myös MAL-tavoitteisiin kuulumaton mittari (Uudispientalojen luvitusmäärä/vuosi).

Kaupunkiympäristön toimialan vastaus

Pientalotonttien seuranta on ollut kaupungille yksi tärkeäksi koettu mittari. Vaikka se ei kuulu MAL-tavoitteisiin on mittari sopinut teemallisesti tähän kategoriaan. Analyysi kaavoituksen riittävydestä on oikea.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 12.1 Ennaltaehkäistään ja puututaan kiusaamiseen ja väkivaltaan

<u>Arviointikriteeri</u>	<u>Tilinpäätöksen raportointi</u>	<u>Tarkastuslautakunnan arvio</u>
Kaikkien toimintayksiköiden, myös vapaa-ajan toimijoiden toimintasuunnitelmiin on kirjattu kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Koulukiusaamisen väheneminen kouluterveyskyselyn "kiusattuna vähintään kerran viikossa %" <u>indikaattoreilla mitattuna.</u>	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan

Raportoinnissa on laaja selostus eri toimintayksiköiden kiusaamista ehkäisevien toimenpiteiden mukaan ottamisesta yksiköiden toimintasuunnitelmiin. Lopuksi todetaan, että osassa vapaa-ajan toimijoiden toimintasuunnitelmissa on kiusaamista ehkäiseviä toimenpiteitä. Tavoitteena oli, että kaikissa vapaa-ajan toimijoiden toimintasuunnitelmissa on kirjattuna kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Koska näin on vain osassa, tavoitteen tämä osa ei toteutunut. Tavoitteen toisen osan raportoinnissa ilmenee, että kouluterveyskyselyn 2019 perusteella kiusaamista kokeneiden alakoululaisten määrä oli lisääntynyt edellisestä kouluterveyskyselystä, näin myös tämä osio tavoitteesta jäi toteutumatta. Tarkastuslautakunta katsoo näin, että tavoite ei toteutunut lainkaan.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vastaus:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että huomioi jatkossa tarkemmin useamman mittarin sisältävän tavoitteen raportoinnissa tarkastuslautakunnan suosituksen merkintätavasta. Suosituksen mukainen mittarikohtainen merkintätapa on jo käytössä tavoitteiden raportointiin tarkoitettussa Targetor-järjestelmässä, mutta tilinpäätökseen on raportoitu aiemmin vain koko tavoitteen toteutuminen.

Kaupunkikulttuurin toimialan vastaus:

Kiusaamiseen puuttuminen ja kiusaamisen ehkäisy sisältyvät toiminnan arvopohjaan ja kuuluvat kiinteänä osana kaupunkikulttuurin palvelutoimintaan. Toimintayksiköiden toimintasuunnitelmien laajuudessa ja kirjaustavoissa on huomattavia eroja. Esim. aikuisopiston järjestyssäännöissä on kielletty kaikki kiusaaminen ja nuorisopalveluissa toimenpiteitä on mietitty jokaisessa toimintayksikössä. Liikuntapalveluiden hankesuunnitelmiin on kirjattu kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Jatkossa yksiköiden toimintasuunnitelmia ryhdytään kirjaamaan systemaattisemmin ja tämä asia huomioidaan toimenpiteissä.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 12.3 Nykyistä suurempi osa ikääntyneistä asuu kotona

<u>Arviointikriteeri</u>	<u>Tilinpäätöksen raportointi</u>	<u>Tarkastuslautakunnan arvio</u>
Omassa kodissa kotihoidon turvin tai ilman palveluja asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus on 93,4 prosenttia.	<u>Tavoite toteutui osittain.</u>	Tavoite ei toteutunut lainkaan, koska tavoitearvoa ei saavutettu.

Raportoinnin mukaan omassa kodissa kotihoidon turvin tai ilman palveluja asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus oli 93,2 prosenttia vuonna 2019. Vaikka määrä oli hieman noussut, tavoitearvoa ei saavutettu ja tavoite ei toteutunut lainkaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan vastaus

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, toimialan tulkinnot tavoitteiden saavuttamisen asteesta ovat olleet liian suotuisat. Määrälliset tavoitteet ovat helposti mitattavia ja seurannan kannalta selkeitä, mutta kunnianhimoisesti asetettuina myös hyvin vaativia yksiselitteisyydessään.

Toimiala tarkastelee jatkossa entistä kriittisemmin toteutumisarvioitaan tilanteessa, jossa kehitys toivotun suuntaista, mutta asetettu täsmällinen tavoite jää saavuttamatta.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 15.1 Sisäilmakorjaustoimenpiteet kohteissa onnistuvat

<u>Arviointikriteeri</u>	<u>Tilinpäätöksen raportointi</u>	<u>Tarkastuslautakunnan arvio</u>
Sisäilmaoireet korjatussa kohteessa vähenevät 80 prosenttia.	<u>Tavoite toteutui osittain.</u>	<u>Tavoitetta ei voi arvioida.</u>

Raportoinnissa kerrotaan, että kyselyjä on tehty, mutta kyselyjen tuloksia ei raportoida. Raportoinnin perusteella ei pysty arvioimaan ovatko sisäilmaoireet vähentyneet tavoitteena olleen 80 prosenttia tai yleensä ovatko sisäilmaoireet korjatuissa kohteissa vähentyneet. Tavoitetta ei voi arvioida.

Kaupunkiympäristön toimialan vastaus

Teknisestä näkökulmasta katsottuna korjaustoimenpiteet ovat toteutuneet pääosin suunnitellulla tavalla ja kohdekohtaisten tietojen perusteella sisäilmatilanne on parantunut korjaustoimenpiteiden jälkeen. Koska vertailukelpoisia oirekyselyitä ei ole ollut mahdollista toteuttaa, ei sisäilmaoireiden muutosta voida yksiselitteisesti osoittaa.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 16.1 Uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönotto

<u>Arviointikriteeri</u>	<u>Tilinpäätöksen raportointi</u>	<u>Tarkastuslautakunnan arvio</u>
Apotin jatkuva palvelu <u>varmistettu</u> ja toinen käyttöönotto <u>to- teutuu 10/2019.</u>	<u>Tavoite toteutui kokonaan.</u>	<u>Tavoite toteutui osittain.</u>

Raportoinnissa todetaan, että osa järjestelmän toiminnallisuudesta siirtyi käyttöön otettavaksi vuoden 2020 puolella ja järjestelmän korjaukset ja optimointi jatkuvat

edelleen. Tarkastuslautakunta toteaa, että raportoinnin perusteella käyttöönotto ei kokonaisuudessaan toteutunut aikataulun mukaan ja tavoite toteutui näin osittain.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan vastaus

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, toimialan tulkinnot tavoitteiden saavuttamisen asteesta ovat olleet liian suotuisat. Määrälliset tavoitteet ovat helposti mitattavia ja seurannan kannalta selkeitä, mutta kunnianhimoisesti asetettuina myös hyvin vaativia yksiselitteisyydessään. Apotti-tavoitteen osalta toimiala oli arvioinut tavoitteen toteutuneeksi perustuen kahteen onnistuneeseen käyttöönottoon v. 2019 aikana, mutta kuten arviointikertomuksessa todetaan, käyttöönotto ei ole toteutunut kokonaisuudessaan ja tavoite toteutui siltä osin vain osittain.

Toimiala tarkastelee jatkossa entistä kriittisemmin toteutumisarvioitaan tilanteessa, jossa kehitys toivotun suuntaista, mutta asetettu täsmällinen tavoite jää saavuttamatta.

Muut huomiot (luvut 1-10)

1.4 Kaupunginvaltuuston konserniyhtiöille asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan suositus s. 15:

Strategisten tavoitteiden ja niiden toteuttamiseksi asetettujen vuosittaisten tavoitteiden toteutuminen on omistajaohjauksen näkökulmasta oleellista.

Konserniohjaus ja -valvontayksikkö:

Konserniohjaus ja -valvontayksikkö pyrkii omalta osaltaan varmistamaan konserniyhteisöille asetettavien tavoitteiden toteutumisen sekä asetettujen tavoitteiden saavutettavuuden.

Konserniyhtiöiden tavoitteiden asettaminen talousarviokaudelle 2021 uudistettiin kevään 2020 aikana. Tavoitteita on pyritty yhdenmukaistamaan ja yksinkertaistamaan, jotta konserniyhteisöjä koskeva omistajaohjaus sekä raportointi olisi jatkossa konserniyhtiöiden näkökulmasta entistä selkeämpää ja ennakoitavampaa.

Kaupunkistrategian välittyminen konserniyhteisöihin pyritään varmistamaan mm. tavoitteiden asettamisen kautta. Talousarviokauden 2021 tavoitteet on jaettu tavoitekategorioihin, jonka mukaisesti kunkin konserniyhteisön tavoitteet asetetaan. Suurimpien yhtiöiden tavoitteet jaotellaan jatkossa talouteen, toiminnallisuuteen ja laatuun, henkilöstöön sekä ympäristövastuullisuuteen liittyviin tavoitteisiin. Jatkossa suurimpien konserniyhtiöiden tavoitteita pyritään edelleen yhtenäistämään myös tavoitekategorioiden sisällä. Myös kiinteistöosakeyhtiöiden osalta tavoitteita on uudistettu yhteismitallisiksi.

Konserniyhtiöt sekä henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualue valmistelevat tavoitteet yhdessä. Jatkossa tavoitteiden asettamista ohjaavat yhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset ja niihin kuvattu kaupungin tahtotila kehittää kunkin konserniyhtiön toimintaa. Tavoitteita koskeva vuoropuhelu omistajaohjauksen ja konserniyhtiöiden välillä on koko talousarviokauden aktiivista.

Tavoitteiden toteutumisen tilannetta seurataan osavuosisiraportoinnin yhteydessä. Tavoitteiden uudistamisen myötä myös konserniraportointi yksinkertaistuu ja raportoinnissa pyritään tuottamaan kokonaisnäkyä konserniyhteisöjen tilanteeseen. Konserniyhteisöt siirtyvät tavoitteiden ja raportoinnin osalta käyttämään kokonaisuudessaan samaa raportointityökalua kaupungin talousseurannan kanssa.

Lisäksi kunkin yhtiön omistajaohjauskeskustelussa käydään läpi tavoitteiden tilannetta ja niiden vaikuttavuutta omistajapoliittisissa linjausten mukaisessa toiminnan kehittämisessä.

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Talousarvion yhteydessä kaupunginvaltuusto hyväksyy tytäryhteisöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Valtuusto voi ohjata asettamillaan tavoitteilla tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Tarkastuslautakunnan suositus s. 20:

Tarkastuslautakunta edellyttää, että suun terveydenhuollon liikelaitos ryhtyy mahdollisimman nopeasti kuntalain vaatimiin toimenpiteisiin liikelaitoksen peruspääoman alijäämän kattamiseksi.

Suun terveydenhuollon liikelaitos:

Liikelaitoksen peruspääoman kattamissuunnitelma on laadittu. Vuoden 2020 osalta pandemia tulee merkittävästi lisäämään liikelaitoksen alijäämää. Osana alijäämän kattamista on sovittu merkittäviä hinnankorotuksia painotetun toimenpiteen hintaan vuosittain sekä toimenpiteiden määrän maltillista kasvattamista vastaamaan todellista kustannus- ja toimintavolyymitasoa. Tämän lisäksi liikelaitokselle suoritetaan vuonna 2020 palvelusopimuksen osoittama koko sopimussumma 16,6 mEUR sekä 2,0 mEUR erillistä avustusta. Alijäämän kattamista tuetaan myös seuraavien neljän vuoden aikana niin että vuoteen 2024 mennessä alijäämä on täysin katettu.

Alijäämän kattaminen on käsitelty liikelaitoksen johtokunnan kokouksessa 10.6.2020

Luku 6 Kaupunginjohtajan toimiala

6.1 Elinkeinopalvelut s. 41-48

Tarkastuslautakunta ilmaisee huolensa tulosalueen nykyisestä (elinkeinopalveluiden) resurssivajeesta ja toivoo, että uusi elinkeinojohtaja saadaan nopeasti valittua, jotta pienen yksikön toiminta jatkuisi häiriöttä.

Elinkeinopalvelujen vastaus:

Uusi elinkeinojohtaja on aloittanut tehtävässään 1.8.2020. Tavoitteena on edelleen vahvistaa yksikön vakituisia henkilöstöresursseja. Elinkeinopalveluihin on tarkoitus perustaa myös yksikön toimintaa tukeva, kaupunkitasoisesti palveleva hanketoimisto.

Tarkastuslautakunnan huoli on aiheellinen kokonaisuudessaan. Yksikön resurssivajetta ei edelleenkään saada täytettyä elokuun 2020 budjettineuvottelukierroksen valossa täysin.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että tulosalue etsii keinoja, joilla lukuisissa kehitysprojekteissa saavutetut tulokset ja luodut hyvät käytännöt saataisiin juurrutettua pysyvästi toimintaan.

Elinkeinopalvelujen vastaus:

Edellä mainitun hanketoimiston tavoitellaan vahvistavan projektitoiminnassa saavutettujen tulosten juurruttamista osaksi kaupungin pysyvää toimintaa. Esimerkiksi hieman pidemmät määräaikaisten työsuhteiden varsinaisen projektin päättymisen jälkeen ja tiivis, jatkuva yhteistyö toimialojen sekä projektien kesken voisivat helpottaa juurruttamista.

6.2 Elinkeinopalvelut – 6Aika projektit

Tarkastuslautakunta suosittelee, että lähdettäessä toteuttamaan näin isoja hankkeita varaudutaan toteuttamiseen heti riittäväillä resursseilla. Tällöin päästään alusta saakka tehokkaasti sekä viemään hanketta eteenpäin että hyödyntämään hankkeen rahoituskanavia. 6Aika-strategian hankkeissa on luotu hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja ja nyt on erittäin tärkeää, että nämä käytännöt ja toimintamallit jäävät elämään hankkeen loputtua. Tarkastuslautakunta suosittelee kiinnittämään erityishuomiota hankkeen jatkokaudella painopistealueenakin olevaan saavutettujen tulosten tunnistamiseen, hyödyntämiseen ja juurruttamiseen.

Elinkeinopalvelujen vastaus:

6Aika -hankkeen jatkokaudesta ei ole varmuutta, mutta vertailu muihin suuriin kaupunkeihin on silmiä avaavaa ja osoittaa, että Vantaalla voisi olla enemmän hankerahaa, jos olisi resursseja rahan hakemiseen ja hallinnointiin. Elinkeinopalvelut yhtyy tarkastuslautakunnan havaintoihin ja suosituksiin ja pyrkii edistämään jatkuvuutta ja toiminnan laadukasta eteenpäin vientiä yhteistyössä henkilöstöyksikön kanssa.

Kasvupalvelut pyrkii ylläpitämään kaupungin sisäistä keskustelua resursoinnista, jota palvelualueen laajojen kokonaisuuksien hallinta vaatii.

